



Muistio

VN/26482/2022

10.9.2024

Julkinen

EU:n digi- ja datasäädösten toimeenpanon koordinaatioryhmän kokous

Aika keskiviikko 26.6. klo 9.30-11.30

Paikka Eteläesplanadi 4, Sali 1 ja Microsoft Teams –yhteys

Osallistujat:

Puheenjohtaja:

Maria Rautavirta, yksikön johtaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Jäsenet:

Niina Blomberg, kaupallinen sihteeri, ulkoministeriö

Ismo Parviainen, johtava asiantuntija, sisäministeriö

Jukka Lähesmaa, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö (poistui klo 10.00)

Teemupekka Virtanen, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Elisa Kotiniemi, hallitussihteeri, opetus- ja kulttuuriministeriö

Viveca Still, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Juha Järvinen, erityisasiantuntija, ympäristöministeriö

Anna Wennäkoski, erityisasiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö

Sofia Lindbäck, erityisasiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö

Sini Wirén, yksikön johtaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Hanna Laurila, hallitusneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö

Jarmo Riikonen, projektipäällikkö, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Leena Storgårds, kehittämisspäällikkö, Tilastokeskus

Pasi Piela, kehittämisspäällikkö, Tilastokeskus

Mika Pirttisalo, ylitarkastaja, Tietosuojavaltuutetun toimisto

Riikka Rosendahl, ryhmäpäällikkö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Tuomas Kaivola, erityisasiantuntija, Suomen pysyvä edustusto EU:ssa

Piia Nyström, kansallinen asiantuntija, DG Connect, European Commission

Lasse Laitinen, erityisasiantuntija, Työ- ja elinkeinoministeriö

Eero Roslander, korkeakouluharjoittelija, liikenne- ja viestintäministeriö

Sihteerit:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö

Merita Erkkilä, erityisasiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö



1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. EUE:n ajankohtaisterveiset

Tuomas Kaivola kertoi EUE:n ajankohtaisterveiset. Viime aikoina on hyväksytty seitsemän uutta digitalouden säädöstä. Komissio on aktivoitunut myös esim DSA:n ja DMA:n valvonnassa. Lisäksi EU on yleisesti ottaen aktivoitunut kansainvälisillä areenoilla, esim. USA:n, Kanadan, Singaporen ja Korean kanssa on syvennetty yhteistyötä. Myös YK:n piirissä sekä G7- ja G20-ryhmien kanssa on yhteistyötä.

Seuraavan komission kauden isoja teemoja ovat varmasti kilpailukyky ja turvallisuus. Kilpailukyky voi tarkoittaa monia asioita ja esim. suvereniteettikeskustelu jatkuu myös seuraavan komission kaudella. Eurooppalaisten jättien synnyttäminen ja niiden tukeminen on myös yksi kysymys, josta keskustelut voivat jatkaa etenkin telepuolella. Nykysääntelyn toimeenpano on tärkeää. Kansainvälinen tilanne ja politiikka vaikuttanevat myös tuleviin toimiin.

Digipuolella ensimmäinen isompi teema tulee olemaan digitaalinen infrastruktuuri, josta komissio antanee lainsäädäntöaloitteen. Nähtäväksi jää laajennetaanko nykyinen telesääntely koskemaan myös muita kysymyksiä, kuten pilvipalveluja. Muita esillä olleita teemoja ovat reiluuteen liittyvä kysymykset: verkkoalustojen toimet ja lasten suojele niissä, iän varmistukset, manipuloivat käytännöt ja verkkoseuranta. Näitä säädellään jo osittain DSA:ssa ja DMA:ssa.

Uuden parlamentin kokoonpano on vielä auki. Muutoksista huolimatta on mahdollista päästä enemmistökoalitiioon. Von der Leyenin toinen komissio on todennäköinen.

Unkari aloittaa EU-puheenjohtajakautensa heinäkuun alussa. Unkarin puheenjohtajuusohjelmassa digitalisaatiota käsitellään kilpailukyvyn ja sosiaalisen ulottuvuuden yhteydessä. Unkarin kaudella suuria uudistuksia tai uusia digialoitteita ei ole luvassa. Unkari tulee keskittymään nykytilan "inventointiin" ja täytäntöönpanoon.

Unkarin puheenjohtajakauden keskeisin tuotos digisektorilla on neuvoston päätelmät digitaalisen infrastruktuurin ja televiestinnän tulevaisuudesta, jotka pohjautuvat Lettan raporttiin ja valkoiseen kirjaan digitaalisesta infrastruktuurista. Työ kansainvälisessä standardoinnissa ja digitaalisessa diplomatiassa jatkuu.



Keskustelussa puheenjohtaja kertoi, että Suomen kansainväliset linjaukset on tallennettu digitoimiston Kampus-kansioon. Näitä kannattaa hyödyntää, jotta ydinviestit olisivat joka suuntaan samat. Aineisto löytyy täältä:

<https://kampus.vnv.fi/tyotila/digitalisaation-datatalouden-ja-julkisen-hallinnon-kehittamisen-ministerityoryhma/Ministerityryhm/>

Tuomas Kaivolán esitys löytyy [Tiimeri-tilasta](#).

4. Digipalveluasetuksen valvonta komissiossa

Piia Nyström kertoi EU:n digipalveluasetuksen valvonnasta komissiossa. Digipalveluasetuksen tavoitteena on verkkopalveluiden luotettavuus ja turvallisuus, se asettaa yhdenmukaiset velvoitteet EU-tasolla nettialustoille ja muille digipalveluille ja parantaa perusoikeuksien suojaa somessa. Lisäksi sen tavoitteena on sisällön moderoinnin, mainonnan ja algoritmien avoimuuden parantaminen. Komissio valvoo 24 erittäin suurta verkkoalustaa ja hakukonepalvelua. Arviointi kattaa mm. palveluehdot, palvelumuotoilun ja algoritmit.

EU-komissio on tehnyt yli 50 tietopyyntöä eri alustoille ja hakukonepalvelulle. Neljään kohteeseen on aloitettu tutkinta. EU-komission tutkinnat keskittyvät erityisesti järjestelmäriskien hallintaan. Näissä tarkastellaan erityisesti laittomiin sisältöihin, koordinoituihin disinformaatiokampanjoihin ja alaikäisten suojeluun liittyviä riskejä ja sitä, onko yrityksissä niihin liittyvää tehokasta riskienhallintaa. Myös mainonnan läpinäkyvyys ja tutkijoiden tiedonsaanti on tärkeässä asemassa.

Komissiolta on tulossa kaksi delegoitua säädöstä; avoimuusraportointiin tarkempi säädös joka ohjaa sitä, minkälaisia raporttien pitää olla ja toisena, säädös tutkijoiden pääsystä ei julkiseen dataan.

Keskustelussa tuotiin esiin mm. kuluttajansuojan ja digipalvelusäädöksen suhde. Nostettiin esiin, että on riski, ettei komissio näe eri datasäädösten yhteyksiä ja valvontavelvoitteita. Kysyttiin, ovatko kaikki komission osastot, joissa lainsäädäntöä tehdään kuluttajapuolelle, tietoisia toistensa valvontatoimista ja valvontaverkoista EU:ssa? Lisäksi keskusteltiin notice and action -velvoitteesta ja kuinka se toimisi käytännössä.

Piia Nyströmin esitys löytyy [Tiimeri-tilasta](#).

5. Ajankohtaiset

Tekoälysäädöksen kansallinen toimeenpano

Lasse Laitinen kertoi tekoälyasetuksen kansallisesta toimeenpanosta. Asetuksen tavoitteena on suojata terveyttä, turvallisuutta ja perusoikeuksia tekoälyjärjestelmien ja -mallien käytöstä aiheutuvilta riskeiltä ja haitoilta. Säädös pyrkii asettamaan tekoälyjärjestelmien ja -mallien vaatimukset riskiperusteisesti.



Toimeenpanon on edettävä nopeasti niin kansallisesti kuin EU-tasolla. Hallituksen esitystä asetuksen kansalliseksi toimeenpanoksi valmistellaan tällä hetkellä työryhmässä paljolti nykyisten viranomaisvastuiden pohjalta ja lisäksi on tarve keskitetylle tuelle viranomaiskentällä. Tärkeitä kysymyksiä ovat mm. markkinavalvonnan keskitetty yhteyspiste, suuririskisten tekoälyjärjestelmien valvonta, seuraamukset ja sääntelyhiekkalaatikko.

Valmistelussa on tarkoitus löytää peruslinjaukset viranomaistehtävien järjestämisestä kesä-heinäkuuhun 2024 mennessä. Lausuntovaihe on suunniteltu loka-marraskuulle 2024. Viranomaisvastuita koskevien lainsäädäntömuutosten on tultava voimaan viimeistään vuosi asetuksen voimaantulon jälkeen [2.8.2024]. Työ jatkuu tämän jälkeenkin.

EU:n tekoälytoimisto vastaa erityisesti yleiskäyttöisten tekoälymallien/järjestelmien valvonnasta ja mm. vapaaehtoisista sitoumuksista ja käytännesäännöistä (codes of practice) korkean riskin tekoälyjärjestelmille.

Toimeenpanon haasteina nähdään pitkän ja monimutkaisen asetuksen haltuunotto ja soveltamisalan määrittely. Viranomaispuolella erityisesti resurssit ja osaaminen huolestuttavat. Myös käytännön kysymykset ja tosielämän moniaiset käyttötapaukset voivat luoda monimutkaisen kokonaisuuden. Mahdollisuuksina nähdään, että liiketoimintamahdollisuudet saattavat lisääntyä säädöksen astuttua voimaan. Onnistuessaan standardit voivat olla tärkeitä. Lisäksi sääntely yhdenmukainen toimeenpano on mahdollisuus EU-markkinoille.

Lasse Laitisen esitys löytyy [Tiimeri-tilasta](#).

Datasäädöksen hallituksen esityksen aikataulu

Anna Wennäkoski kertoi datasäädöksen ajankohtaiskatsauksen. Arviomuistio on ollut lausunnoilla ja lausunnon antajat ovat pääsääntöisesti nähneet ehdotetut linjaukset tarkoituksenmukaisina. Joissakin lausunnoissa oli kiinnitetty huomiota mm. menettelyihin. Oikeusministeriön lausunnossa nostetaan esiin kuluttajaviranomaiset ja kuluttajavalvonnan rooli, joka on tärkeä huomio jatkon kannalta. Datasäädöksen hallituksen esitys on tarkoitus saada eduskuntaan kevätkaudella 2024.

Keskusteltiin erillislain tarpeesta ja täsmämuutoksista jo voimassaoleviin lakeihin. On tärkeää, että saadaan niin horisontaalia kuin vertikaalia datasäätelyä sopimaan yhteen. On hyvä tuoda myös komissiolle esiin konkreettisia kokemuksia EU-säädösten osalta.

Anna Wennäkosken esitys löytyy [Tiimeri-tilasta](#).

6. Muut asiat



Todettiin, että nimeämispyyntö EU:n digi- ja datsäädöksen toimeenpanon seurantaryhmään kaudelle 1.9.2024-31.12.2026 lähetetään organisaatioille kesäkuun puolella ja nimeämisaikaa on 13.8.2024 asti.

Kerrottiin, että KKV on tehnyt raportin digivihreän kaksoisiirtymän kuluttajiin kohdistuvista siirtymähaitoista (KKV:n Katsauksia 2/2024)

Raportti löytyy täältä: <https://www.kkv.fi/tutkimus-ja-vaikuttaminen/julkaisut/katsaukset/digivihrean-kaksoisiirtymän-kuluttajiin-kohdistuvat-siirtymähaitat-katsauksia-2-2024/>

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.15